

DOTEK

Informace pro farnost Vlašim

Květen

2011

Historie májových pobožností

1. Kořeny a prvopočátky

Kořeny májových pobožností sahají k mariánské tradici spjaté s pobožností k utrpení Páně, uctíváním svatého Kříže a modlitbami za dobré počasí. Dobové historické prameny mluví o začínajícím měsíci květnu jako o „duchovním květnu“ spočívajícím ve zvláštní formě uctívání kříže. Mystik Henry Seuse (†1366) se řadí k nejvlivnějším představitelům. Jeho „duchovní květen“ se váže k liturgii „Nalezení Svatého kříže“ připadající na 3. května, ke kříži a k týdnu modliteb před Nanebevstoupením Páně. V Německu, a to zejména v porýnských diecézích a v oblasti Frank, se rozvinuly kající pobožnosti tzv. májové modlení ve

spojitosti s na mnoha místech zavedeným zvykem udělování požehnání na den „Nalezení Svatého kříže“. Příslušné modlitby byly zavedeny kolem roku 1720 v diecézích Trier, Mainz, Worms, Speyer a též Würzburg a Bamberg v důsledku malé úrody v době počátku 18. století. Toto „májové modlení“, často odpovídající májovým pobožnostem, spolu s dny modliteb zůstalo až do 19. století součástí pobožností, které se vázaly k jednotlivým ročním obdobím. Mariánský aspekt byl tomuto modlení zcela cizí. Jádrem májového modlení byla prosba za dobrou úrodu: aby květy byly uchráněny před zkázou a dozrály v plod.

(Pozn. V některých částech Evropy v období kolem Nanebevstoupení Páně se na tento den konají procese na pole a do sadů s prosbou o požehnání pro úrodu.)

Nová podoba mariánských májových pobožností sama o sobě vybízí k navázání na tato modlení a k jejich oživení se zdůrazněním mariánské úcty. Májové pobožnosti též převzaly motiv květů, ovšem brzy jej omezily pouze na květy květin. Tím se vlastní jádro, tj. prosba, aby z květů dozrály bohaté plody, vytratilo. Výklad příslušné pasáže z Bible, především z Písně písní 2, 1: „jsem kvítek šaronský, lilie v dolínách“, vedl k zasvěcení měsíce května, měsíce květů a květin, Matce Boží.

2. Šíření májových pobožností

Původ tradičních májových pobožností je stále sám o sobě poměrně neznámý. Je jisté, že tato forma mariánské úcty začala v Itálii. Zde, v květnu roku 1784, v chrámu Kamilliánů ve Ferrare, se poprvé veřejně konaly po celý květen májové pobožnosti. Až do té doby byly májové pobožnosti spíše soukromou záležitostí, i když se také z části konaly ve větších společenstvích. Například kolem roku 1739 historická svědectví hovoří o zvláštní formě mariánské úcty v průběhu měsíce května v italském Grezzano poblíž Verony. V roce 1747 janovský arcibiskup doporučil májové pobožnosti jako domácí, pobožnosti v rodinách. Kolem roku 1813 se májové pobožnosti konaly již ve dvaceti římských chrámech.

Z Itálie se májové pobožnosti brzy rozšířily do Francie. Jedním z nejproslulejších průkopníků májových pobožností byl jezuita Pierre Doré (1733-1816) z lotrinského Longwy. Doré tuto formu pobožnosti přinesl z Itálie. Tradice májových pobožností se šířila zejména ve spojitosti s porevolučním rekatolizačním hnutím. Byly chápány jako církevní alternativa pošetilých slavností jara dob revoluce. Od roku 1830 se pak májové pobožnosti konaly po celé Francii. (...)

V Belgii, ač ve formě soukromých pobožností, byly májové pobožnosti známy již v roce 1803 a poté v roce 1819 došlo k vydání příslušných publikací k pobožnostem. (...) V Nizozemí to byli redemptoristé, kteří podporovali rozvoj májových pobožností. (...) Také v Lucembursku byly májové pobožnosti známy kolem roku 1840. Navíc zde získal měsíc květen další rozměr: v podobě každoročního mariánského oktávu ke cti Panny Marie „Těšitelky zarmoucených“. V roce 1808 se poprvé konala májová pobožnost v jezuitské koleji ve švýcarském Brigg (Sitten) (...) a veřejně od roku 1849 také v benediktinském klášteře v Einsiedelnu. Kapucínský klášter Näfels (kanton Glarus) byl dalším centrem šíření májových pobožností ve Švýcarsku a to od roku 1852. Kolem roku 1860 se nedělní májová kázání stala zvykem a brzy také zvláštností mariánského měsíce. Velké oblibě se těšily májové pobožnosti také mezi věřícími v Rakousku, první zmínky pocházejí z jezuitské koleje v Innsbrucku.

3. Propojení s dobovými tradicemi

Májové pobožnosti se od poloviny 19. století staly nejvýraznějším projevem mariánské úcty. Věřící dokonce formou petic žádali jejich zavedení. Aktivní účast mnohých biskupů na těchto pobožnostech byla jasným výrazem jejich souhlasu. Vyhlášení dogmatu o Neposkvrněném Početí Panny Marie z roku 1854 bylo pro rozvoj májových pobožností velmi silným impulsem. Toto dogma bylo v řadě diecézí oficiálně vyhlašováno následující rok právě v průběhu měsíce května, často ve spojitosti s májovými pobožnostmi. Mnohdy velmi zvláštní politické a církevní okolnosti se staly důvodem pro výraznou propagaci májových pobožností, například během konfliktu mezi církví a státem (1872-1887, období Kulturkampf v Německu) a během obou světových válek. Po vypuknutí 1. světové války, papež Benedikt XV. přímo nařídil, aby modlitba za mír, kterou sám v roce 1915 napsal, byla přednášena během jeho velmi oblíbených májových pobožností.

Během 2. světové války byly májové pobožnosti opět vřele doporučovány. Již v roce 1939 papež Pius XII. vyzýval věřící k modlitbám a pobožnostem v průběhu května za mír mezi národy. Zejména pak děti se měly těchto modliteb účastnit – to bylo papežovým zvláštním přáním, které velmi často ve válečných letech opakoval. V encyklice Mediator Dei (1947) jsou májové pobožnosti doporučovány jako jeden z úkonů zbožnosti.

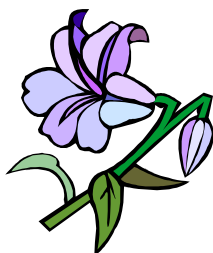
4. Modlitba ve společenství a soukromá modlitba

Od svého počátku byly májové pobožnosti a s nimi spjaté kající úkony dvojím způsobem zakořeněny ve farním společenství: jako nová oblast založená na společné modlitbě v rodině a jako pobožnost v kostele. Postupem času se májové pobožnosti staly každodenní záležitostí. Májovým pobožnostem na začátku a konci měsíce května předsedal zpravidla sídelní nebo pomocný biskup. Především ve 20. století se stal sklonek dne vhodnou dobou pro májové pobožnosti. Zpočátku se pobožnosti konaly jak ráno tak i večer. Rozhodující roli v určování doby konání pobožností hrála sociální struktura v jednotlivých farnostech. Ráno patřilo zpravidla mším svatým. Pobožnosti obvykle trvaly hodinu až hodinu a půl. Svou strukturou májové pobožnosti v mnohém odpovídaly nedělnímu požehnání, neboť zahrnovaly promluvu nebo kázání a/nebo meditaci, zpěv litaní – většinou Loretánských

(příležitostně také žalmů) a modlitby. Na závěr pobožnosti bylo udělováno požehnání, někdy i s ciboriem nebo s monstrancí. Požehnání bylo řazeno na začátek nebo na konec pobožnosti nebo bylo v úvodní i závěrečné části.

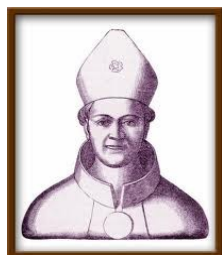
V májových pobožnostech hrály podstatnou roli právě slavnostní prvky. Kromě speciálně vyzdobeného májového oltáře se kladl velký důraz na další „vrcholy“ pobožnosti. Hlavní z nich představoval výstav Nejsvětější Svátosti – velmi často ve smyslu stále typicky barokní piety.

Vedle společných májových pobožností v chrámech se mariánská účta rozvíjela v rodinných kruzích formou soukromých mariánských pobožností. Kniha „Měsíc Panny Marie“ (Viedeň 1837) napsaná P. Beckxem SJ obsahuje podrobný návod k mariánským pobožnostem v rodinném kruhu. Tato spojitost s předcházející modlitbou v rodině se ukázala být velmi podstatným aspektem šíření mariánské účty v této její nové podobě. Ke členům rodiny se často přidávali sousedé a známí a společně vykonávali pobožnost. Součástí takových domácích pobožností byly modlitby a písně, modlitba posvátného růžence, Loretánské litanie spolu s úvahami z brožurky k májovým pobožnostem. Zvláštností těchto pobožností byl malý rodinný májový oltář. Později byly soukromé májové pobožnosti doporučovány těm věřícím, kteří se vzhledem ke vzdálenosti nemohly účastnit pobožností konaných v kostele. Za zmínku stojí také následující autoři brožurek k soukromým májovým pobožnostem: nejstarší a nejvlivnějšími jsou jezuité Annibale Donese (†1754), Francesco Lalomia (1749-1813 a Louis Debussy (1788-1822). Známými jsou také Vincent Pallotti (1795-1850) a Jan Bosko (1815-1888). John Henry Newman (1801 - 1890) také vydal knížečku, která se užívá dodnes.

JAN OČKO Z VLAŠIMI (asi 1294–1380)

(pokračování)

Po smrti významného rádce císaře Karla IV., prvního pražského arcibiskupa Arnošta z Pardubic (+ 30. června 1364) byl Jan Očko jmenován jeho nástupcem. Tak se stává dosavadní biskup v Olomouci Jan Očko z Vlašimi dne 12. července 1364 druhým pražským arcibiskupem. Na jeho místo v Olomouci byl ustanoven stávající litomyšlský biskup Jan ze Středy, který stál jedenadvacet let (1353 – 1374) v čele císařské kanceláře jako její kancléř. Litomyšlským biskupem se stal Albrecht ze Šternberka, dědic šternberského panství na Moravě, pozdější arcibiskup magdeburský. I oba jmenovaní biskupové byli věrnými přáteli a rádci císaře Karla IV.

Jan Očko z Vlašimi nechal vlašimský hrad přestavět na reprezentativní arcibiskupské sídlo s kaplí sv. Erharda a sv. Otýlie. Stejnou kapli nechal postavit později v roce 1379 v chrámu sv. Víta na Pražském hradě; ta je zvána též Vlašimská kaple. Její stavebník je v ní pohřben, o té až později. Reprezentační úroveň podoby vlašimského hradu ve druhé polovině 14. století potom nepřímou dokládá častý pobyt obou arcibiskupů z rodu z Vlašimi a datování několika listin jimi zde vydaných. Dne 5. ledna 1365 provedl nově zvolený arcibiskup Jan Očko z Vlašimi svůj první veřejný obřad, vysvěcení dvojího kůru v novém chrámu sv. Víta na Pražském hradě, neboť stavba chrámu byla již v té době v dolních částech dokončena. O měsíc později 9. února 1365 odjíždí s císařem Karlem IV. a jeho dvorem opět na Karlštejn, kde tentokrát on vysvěcuje známou kapli sv. Kříže. Před vchodem do této kaple je na fresce vyobrazena scéna, jak Karel IV. ukládá relikvie a v zástupu okolostojících je vyobrazen také Jan Očko z Vlašimi. Arcibiskup Jan Očko z Vlašimi podporoval přívržence reformního hnutí Jana Miliče z Kroměříže, který kázal česky od roku 1364 u sv. Mikuláše na Malé Straně u sv. Jiljí na Starém městě v Praze.

Je známo, že císař Karel IV. se řídil především rady ve svých činech panování Arnoštem z Pardubic a Janem Očkem z Vlašimi, který byl také velkým milovníkem umění. Jan Očko nechal zhotovit známý votivní obraz pocházející z někdejší arcibiskupské kaple v Roudnici,

vysvěcené v roce 1371. Votivní obraz je rozdělený na dvě části – světskou a nebeskou, dnes je uložen v pražské Národní galerii. Podrobný popis uvádí text u jeho vyobrazení. V roce 1365 byl arcibiskup Jan Očko z Vlašimi jmenován stálým papežským legátem s pravomocemi i nad diecézemi bamberskou, řezenskou a míšeňskou, tuto hodnost stvrdil papež zvláštní bullou dne 28. května 1365. Je také známo, že Jan Očko z Vlašimi vynikl všestranností, byl obratný diplomat, nacházel se velmi často v Karlově blízkosti při významných jednání nejen v Praze, ale i na svých diplomatických cestách. Mladšímu českému králi Václavu IV. byl pražský arcibiskup Jan Očko z Vlašimi poručíkem a přítelem. Později dne 17. listopadu 1370 byla manželka Johanna Bavorská Janem Očkem z Vlašimi pomazána na Pražském hradě na českou královnu.

Na sklonku života je dne 17. září 1378 Jan Očko z Vlašimi jmenován papežem Urbanem VI. jako první Čech kardinálem. Záhy na to, dne 29. listopadu 1378 umírá na Pražském hradě český král a císař Karel IV. Zádušní slavnost se konala 16. prosince 1378, sloužil ji tehdy kardinál Jan Očko z Vlašimi za asistence dvanácti biskupů a pronesl nad rakví císaře Karla IV. proslulou řeč.

Jan Očko z Vlašimi se snažil pokračovat v intencích svého předchůdce Arnošta z Pardubic. V letech 1352 – 64 nechal postavit pod Vyšehradem špitál Pokory Panny Marie pro zchudlé šlechtice a v roce 1370 na Hradčanech špitál sv. Antonína a sv. Alžběty pro zestárlé duchovní.

Jak již bylo uvedeno, kardinál Jan Očko z Vlašimi zemřel 14. ledna 1380, ve stejný den tehdy také zemřel Albrecht ze Šternberka. Byla to doba, kdy byly Čechy zachváceny morem. V kronice se uvádí, že například v Novém Městě pražském zemřelo 3500 lidí. V Janu Očkově ztratil král Václav IV. tak říkajíc svého druhého otce.

V chrámu sv. Víta na Pražském hradě zanechal svůj pomník ve výzdobě tzv. Vlašimské kaple, tam nalezl svůj poslední odpočinek. Jeho náhrobek zobrazuje ležící postavu kardinála v liturgickém oděvu. U nohou mu leží pes, jako symbol věrnosti. Náhrobek byl zhotovený už kolem roku 1378, proveden ze sliveneckého mramoru a pochází z parléřovské dílny. Jan Očko z Vlašimi je také zobrazen na freskách Mistra Osvalda v této kapli, jednou jako biskup a jednou jako kardinál. V dolním triforiu katedrály sv. Víta na Pražském hradě je umístěno

jedenadvacet pískovcových byst, které představují osobnosti, jež se o stavbu katedrály zasloužily: Karla IV., příslušníky jeho rodiny, oba stavitelé chrámu a ředitele stavby z řad pražských kanovníků a v neposlední řadě, také pražské arcibiskupy, mezi kterými je i kardinál Jan Očko z Vlašimi.

Závěrem cituji větu z knihy historika, památkáře a archeologa Dr. Antonína Podlahy (1865 – 1932) „Posvátná místa království českého. Arcidiecéze Pražská ...“, s. 94, Praha 1912, reprint 1996: *Kardinál Jan Očko z Vlašimi je největší osobností a ozdobou města Vlašimi a zasloužil by si tam mít pomník na hlavním náměstí, jeho pomníkem je i zámek ve Vlašimi, kde založil kapli ve věži původně zasvěcenou sv. Eduardu a Otýlii.*

Josef Moudrý

Socha Jana Očka z Vlašimi na podstavci pomníku Karla IV. na Křížovnickém nám. V Praze

Milé sestry a bratři,

Postní duchovní obnova ve Vlašimi

2. dubna proběhla v naší farnosti postní duchovní obnova. Byl krásný jarní den, stvořený k zamyšlení nad vlastním životem, usmíření s Ježíšem a načerpání sil k dalšímu nejen tělesnému životu.

Rád vzpomínám na svá mládenecká léta před rokem 1989, kdy mě poprvé věřící kamarádka pozvala k nim do obce za Prahou, kde v jejich vilce probíhaly duchovní obnovy pro mládež. Sešli jsme se v pátek navečer. Nesměli jsme přijet najednou, aby nás „nevyhmatla“ všudypřítomná STB. Ve skupince okolo 15 – 20 mladých jsme s jedním knězem salesiánem prožili krásný víkend. Hltali jsme jeho přednášky, opisovali si poznámky z jeho knih, přijímali rozhršení a mnohdy docházeli k důležitým životním rozhodnutím. Jezdil jsem tak na tyto víkendové obnovy po několik let. Dodnes na tyto chvíle vzpomínám jako na důležité mezníky v mém životě. Dnes bych ty plodné chvíle popsal jen dvěma slovy „setkání s Kristem“.

Setkání s Kristem jistě prožili i ti, kteří se zúčastnili i duchovní obnovy v naší farnosti. Přednášky P.Františka Masaříka odhalily nemilosrdně Ježíše jako toho, který přijal na sebe všechny hříchy světa. Je úžasné, že Kristus smyl všechny viny od pramáti Evy po posledního člověka, který se na naší krásné Zemi narodí. Otec František dále hovořil o velikonočním tajemství ukřižování a sestoupení Krista na dno předpekli (šeolu). Také o vztahu Otce a Syna a o strašné opuštěnosti Krista na kříži. Otec František se zmínil i o významu svátosti smíření, jak těžký hřích ochuzuje člověka o svátostnou pomoc odpuštění. Jak úžasným darem je pro nás Bílá sobota!

Je to jen pár myšlenek. Otec František si náhodou svoji přednášku zapomněl na sedes, a tak jsem měl možnost s jeho svolením si ji ofotit. Kdybyste měli někdo o ni zájem, zajistím vám rozmnožení.

Po pravdě řečeno, bylo mi ale v sobotu i trochu smutno. A řeknu vám také proč. O nedělních bohoslužbách v 9.30 kostel praská ve švech. O jedenácté je plný. Duchovní obnovy se zúčastnilo okolo 30 až 35 lidí. A to někteří byli i z jiných farností. Někdy si kladu otázku: Jak chceme zápasit s dnešním světem, pokušením, jak vychovávat své děti, jak pevně zakotvit v Kristu, když si dobrovolně nenadělíme v tom shonu a starostech, alespoň jediný den pro dialog s Pánem? Vždyť duchovní

obnova není pro „duchovní“: biskupy, kněze, jáhny, ale pro všechny Boží lid, jak jej krásně pojmenovává dokument 2. Vatikánského sněmu *Lumen Gentium*.

Prosím, nechtěl bych, aby zmíněná slova byla chápána jako výčitka. Berte je jako povzbuzení k chuti se další farní duchovní obnovy, když Pán dá v adventu, zúčastnit.

Srdečný dík patří všem, kteří přiložili ruku k dílu ať fyzickou pomocí, modlitbou nebo duchovní službou.

Možná, že forma přihlášek byla poněkud složitá, do příště věc vyřešíme jiným způsobem. Budu vděčný za kolektiv těch, kteří obnovu připravovali za jakékoliv připomínky (osobně nebo na e-mail: farion.roman@tiscali.cz).

Požehnanou dobu velikonoční Vám přeje Roman Farion, trvalý jáhen

Ze života farnosti

Májové pobožnosti budou po celý měsíc květen vždy po mši svaté..

Pout' na Svatou Horu

V sobotu 14. 5. 2010 pořádá Farní charita Vlašim poutní zájezd na Svatou Horu za nová kněžská povolání. Odjezd autobusu z Vlašimi v 7,00 hod od budovy MěÚ v Lidické ul.. Cena 180,- Kč. Přihlášky u paní Klenotové (tel. 317 842 902).

Ve čtvrtek 19. května v 10,00 hodin v kostele sv. Jiljí ve Vlašimi mše pro seniory. Po mši svaté bude následovat malé pohoštění ve farní besídce.

V pátek 27. května v 18,00 hodin přijme 20 kandidátů svátost biřmování. Slavnostní mši svatou bude koncelebrovat pražský arcibiskup Dominik Duka.

V neděli 9. května oslavíme s našimi maminkami jejich svátek. I my jim, jménem celé redakce, děkujeme za jejich lásku a péči a přejeme především hodně zdraví, ale i radosti a štěstí v kruhu jejich blízkých.

Noc kostelů

Zamyšlení ICLic. Karla Moravce nad mottem Noci kostelů 2011

Připomínám si noc co noc, jak jsem na struny hrával, v srdci přemítám a duch můj hloubá. (Ž 77,7)

V noci spíme. Někteří však musejí pracovat, jiní se baví, milují,... Pro někoho je noc symbolem pohaslých nadějí a temnoty života, ve které jen zoufale čeká na svítání.

Podobně vnímal noc autor žalmu 77. V noci, kdy je sám, a okolní tma umocňuje temnotu jeho myšlenek, úpěnlivě volá k Bohu, a zpočátku se mu zdá, že volá marně, jako by tma jeho života neměla nikdy skončit. Připomíná si radost a Boží pomoc v minulosti, ale jeho přítomnost je plná tmy a bolesti. Přece však nepřestává volat k Bohu a jeho přemítání v něm zároveň obnovuje důvěru.

Jak jsou jeho slova podobná prožívání mnohých lidí, kteří v noci života už jen vzpomínají na minulé dny – podle hesla, že „lépe již bylo“. Ale přece je každá noc ohraničena svítáním, světlo zahání temnotu. V temnotě noci nemusíme jen marně vzpomínat na to, co se již nevrátí, ale učit se věřit ve svítání, připomenout si, že Bůh na člověka nezapomněl. Křesťan věří, že Kristus přichází jako světlo do temnoty noci, naděje svítání, naděje pro každého člověka, který již přestával doufat.

Noc kostelů nám dává šanci podívat se dovnitř do chrámů, které stojí v našich obcích a městech jako symboly víry a naděje. Venku je tma, ale uvnitř je světlo, které zve k sobě. Ať se otevřené kostely stanou pro mnohé návštěvníky místem, kde do jejich vlastní noci zazáří malé světlo naděje!

V kostele sv. Jiljí ve Vlašimi bude zahájena Noc kostelů v pátek 27. května 2011 ve 20,30 hodin pražským arcibiskupem Dominikem dukou.

Bližší podrobnosti o programu najdete na nástěnce u vchodu do kostela.

